

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет іноземних мов

Кафедра німецької філології

Силабус навчальної дисципліни

**ЛІНГВОКРАЇНОЗНАВЧІ АСПЕКТИ У ВИВЧЕННІ
ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма
«Середня освіта (німецька мова і література)»

Спеціальність
014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)

Спеціалізація
014.022 Німецька мова та зарубіжна література

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «27» серпня 2024 р.

м. Івано-Франківськ - 2024

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Лінгвокраїнознавчі аспекти у вивченні іноземної мови
Викладач (-і)	Остапович Олег Ярославович
Контактний телефон викладача	0505139601
Е-mail викладача	oleg.ostapovych@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	https://knf.pnu.edu.ua/hrafik-konsultatsij/
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна Лінгвокраїнознавчі аспекти у вивченні іноземної мови підсумовує вивчення здобувачами проблематики країнознавчо та культурологічно релевантного, фонового змісту мовних одиниць, основних концепцій та теорій, які аналізують культурну специфіку мови і мовлення та культурні і ментальні відмінності між представниками різних етномовних спільнот під мовно-дидактичним, педагогічним кутом зору. Курс не лише узагальнює базові теоретичні знання з історії мови, лексикології, трансляторики, мовної дидактики, зарубіжної літератури, психології, філософії та надає їм філологічного і дидактичного спрямування, але й акцентує увагу на їх дидактичному опрацюванні у практиці навчання іноземної мови.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Курс має на меті на базі сформованої мовної, лінгвокраїнознавчої та культурно комунікативної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови, озброїти їх методологічним інструментарієм для реалізації країнознавчо спрямованого навчання іноземної мови. Ця мета досягається через аналіз використання базової культурно-кумулятивної функції мови та базових понять фонових знань, культурного компонента семантики, національної мовної картини світу, лексичних реалій, трансляторних лакун, алюзій вертикального контексту, країнознавчого вокабулярного мінімуму у практичній педагогічній діяльності майбутніх освітян.</p>	
4. Програмні компетентності	
<p><u>Інтегральна компетентність:</u> Здатність особи розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузях освіти, навчання німецької мови та зарубіжної літератури, другої іноземної мови (англійської) в процесі професійної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів психолого-педагогічних та філологічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p><u>Загальні компетентності:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Соціальна компетентність: Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування рідною та іноземними мовами з представниками інших професійних груп різного рівня. ✓ Дослідницька компетентність: Здатність до абстрактного мислення, пошуку, опрацювання, аналізу та синтезу інформації з різних джерел та 	

проведення досліджень на належному рівні, дотримуючись принципів академічної доброчесності.

Фахові компетентності:

- ✓ Мовно-комунікативна компетентність: Здатність дотримуватися сучасних норм іноземної мови в усному та писемному спілкуванні, зокрема у професійному колі; застосовувати знання про іноземну мову як особливу знакову систему, її природу, функції, рівні та практичні вміння з іноземної мови у навчальній і професійній діяльності; забезпечувати навчання учнів іноземній мові, формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, зокрема іншомовну комунікативну та міжкультурну компетентності; здатність забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою.
- ✓ Предметно-методична компетентність: Здатність моделювати зміст навчання іноземної мови та зарубіжної літератури відповідно до обов'язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення; здійснювати оцінювання та моніторинг результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; формувати ціннісні ставлення в учнів.
- ✓ Інформаційно-цифрова компетентність: Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; здатність ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі.
- ✓ Інноваційна компетентність: Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.

5. Програмні результати навчання

- ✓ Здійснювати усну та письмову комунікацію державною та іноземною мовами з учнями, колегами, представниками інших професійних груп, культур і релігій, прибічниками різних політичних поглядів тощо для вирішення завдань у навчальній, позанавчальній і професійній діяльності.
- ✓ Знати норми української та іноземної літературної мови, принципи, технології і прийоми створення усних і письмових текстів різних жанрів і стилів; вміти аналізувати структурні одиниці української та іноземної мови, визначати їхню взаємодію; характеризувати мовні явища і процеси, що їх зумовлюють; застосовувати ці знання і вміння у професійній діяльності вчителя іноземної мови та зарубіжної літератури.
- ✓ Знати й розуміти систему мови, культуру країни, мова якої вивчається, функціональні особливості, стратегії комунікації, мовні та позамовні засоби виразності мовлення; вміти застосовувати ці знання для формування в учнів здатності до взаєморозуміння, міжособистісної взаємодії у навчальній і позанавчальній діяльності.

- ✓ Вільно володіти іноземною мовою в усній і письмовій формах, у різних жанрово-стильових різновидах і реєстрах спілкування для розв'язання комунікативних завдань у життєвих ситуаціях, навчальній, науково-дослідницькій, професійній діяльності та розвитку іншомовної комунікативної і міжкультурної компетентностей в учнів.
- ✓ Застосовувати міжпредметні зв'язки та інтеграцію змісту різних освітніх галузей, навчальних предметів (інтегрованих курсів); використовувати мовний, мовленнєвий та культурний досвід учнів під час підготовки та проведення навчальних занять для формування в них розуміння природних зв'язків різних процесів, уміння вирішувати практичні завдання, що вимагають синтезу знань з різних освітніх галузей, розвитку системного мислення.
- ✓ Ефективно працювати з інформацією: збирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, впорядковувати, класифікувати, систематизувати, критично оцінювати, аналізувати й інтерпретувати її та застосовувати дані, дотримуючись норм академічної доброчесності.
- ✓ Критично осмислювати основні теорії, принципи, методи, поняття та концепції обраної освітньої спеціальності/спеціалізації, уміти застосовувати їх для організації процесу навчання, виховання і розвитку учнів, формування в них уявлень про навчальний предмет на основі сучасних наукових досягнень.

6. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20
семінарські заняття	10
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язкова / вибіркова
7	014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)	4	В

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	Прак- тичні заняття	сам. роб.
Thema 1. Linguolandeskundliche Relevanz des Fremdsprachenunterrichts. Der Begriff «Linguolandeskunde» im Fremdsprachenunterricht. Gegenstand und Aufgaben der linguolandeskundlich bezogenen Fremdsprachenunterrichts. Linguolandeskunde versus Fremdsprachendidaktik. Wechselbeziehungen.	2	1	6

Methodik der Linguolandeskundlichen Forschung im Fremdsprachenunterricht. Grundbegriffe der Linguolandeskunde im Fremdsprachenunterricht. Thematischer und philologischer Weg der Vermittlung des landeskundlichen Stoffs im Fremdsprachenunterricht.			
Thema 2. Das Problem des nationalen sprachlichen Weltbildes in der Fremdsprachendidaktik. Relativistische und kontinistische Sprachtheorien im Fremdsprachenunterricht. Hypothese der sprachlichen Relativität und Hypothese der sprachlichen Additivität im Fremdsprachenunterricht. Das begriffliche und sprachliche Weltbild und die Fremdsprachendidaktik.	2	1	6
Thema 3. Realienwörter und Hintergrundkenntnisse im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum. Der Begriff der Hintergrundkenntnisse in der Fremdsprachendidaktik. Definition und Merkmale der Realien. Ihre methodische Relevanz. Realienwörter und äquivalenzlose Lexik im Fremdsprachenunterricht. Klassifikation und Übersetzung der Realienwörter im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum.	2	1	6
Thema 4. National-kulturelle Komponente der Semantik und ihre Rolle im Fremdsprachenunterricht. Linguolandeskundliche Theorie des Wortes. Ihre methodischen Ansätze. Linguolandeskundliche Analyse der lexikalischen Semantik in der Praxis des Fremdsprachenunterrichts. National-kulturelle Komponente der Semantik gnoseologisch, ontologisch, denotativ, signifikativ, konnotativ und didaktisch. National-kulturelle Komponente der Semantik in Phraseologismen. Sprachdidaktische Wichtigkeit.	2	1	6
Thema 5. Internationaler Wortschatz im Fremdsprachenunterricht. Internationalisierung als sprachliche Universalie und ihre Bedeutung für die Sprachdidaktik. Globalisierung der Wirtschaft und Entwicklung vom Internet in der Praxis des Fremdsprachenunterrichts Internationaler Wortschatz im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum.	2	1	6
Thema 6. Neologie im Fremdsprachenunterricht. Das Wesen der Neologie aus der sprachdidaktischen Sicht. Neologismen als Entlehnungen, Neubildungen und Derivate im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum. Modewörter und Wörter des Jahres im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum.	2	1	6
Thema 7. Der ethnospezifische historische Wortschatz im Fremdsprachenunterricht. Altgermanische Kulturschätze in gegenwärtigen germanischen Sprachen und ihre Stellung im linguolandeskundlichen Wortschatzminimum.	2	1	6

Epoche des feudalen Mittelalters im germanischen Wortschatz. Sprachdidaktischer Bezug. Onymische Lexik als Quelle der kulturgeschichtlichen Information und Bestandteil des linguolandeskundlichen Wortschatzminimums.			
Thema 8. Vertikaler Kontext im Fremdsprachenunterricht. Literarischer Titel als komplexe Quelle der kulturbezogenen Information im Fremdsprachenunterricht. Der Begriff des vertikalen Kontextes. Seine Komponenten, pragmatisches Potential und Didaktisierung. Komplexe kulturelle Konnotation des Textes als des Ganzen. Ihre Vermittlung in der Praxis des Fremdsprachenunterrichts.	2	1	6
Thema 9. Nationale Sprachvarietäten und die Sprachdidaktik. Deutsch als plurizentrische Sprache. Sprachdidaktische Auswirkungen. Theorie der nationalen Sprachvarietäten und der Fremdsprachenunterricht. Besonderheiten des Österreichischen Deutsch und des Schweizer Deutsch auf phonologischer, orthographischer, morphologischer, syntaktischer und lexikalischer Ebene. Ihre Berücksichtigung im Fremdsprachenunterricht.	2	1	6
Thema 10. Paralinguistische, orthographische und lexikographische Aspekte des Linguolandeskundlich relevanten Fremdsprachenunterrichts. Kulturspezifika der Gesten und ihres sprachlichen Ausdrucks im Fremdsprachenunterricht. Didaktische Vermittlung der graphischen Bezeichnungen und Abkürzungen als Träger der Kulturspezifika. Linguolandeskundliche Wörterbücher als angewandtes Unterrichtsmittel.	2	1	6
ЗАГАЛОМ:	20	10	60

7. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання курсу відбувається згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень студентів, що регламентовані в університеті: Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.</p> <p>Загальна максимальна сума балів, яка присвоюється за курс, становить 100 балів і є сумою балів за виконання практичних завдань, підсумкове тестування, самостійну роботу та бали, отримані під час заліку. Допуск до заліку передбачає отримання</p>
---	---

	<p>рейтингової підсумкової оцінки (максимум 50 балів, мінімум 25 балів).</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів, до заліку за відомістю №1 не допускається. У такому випадку до початку екзаменаційної сесії студент користується повторним правом отримати допуск на складання заліку за відомістю №2 на консультаціях викладача (перескладання пропущених тем, виконання індивідуальних завдань).</p>
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачено одне письмове підсумкове тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua, яке охоплює від 30 до 50 завдань (максимальна кількість балів – 10).</p>
Семінарські заняття	<p>Оцінюється відвідуваність 5 занять упродовж семестру за 5-бальною шкалою. Максимальна кількість 35 балів розраховується як середнє арифметичне усіх занять з ваговим коефіцієнтом 7.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	<p>При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується активність студента під час семінарських занять; присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски занять без поважних причин, а також результати відпрацювання пропущених з поважних причин занять.</p> <p>При виставленні допуску до заліку (максимум 50 балів) враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані на поточному опитуванні під час контактних (аудиторних) годин (35 балів), бали підсумкового тестування на платформі d-learn.pnu.edu.ua (10 балів) та бали, отримані за опрацювання навчального матеріалу під час самостійної роботи студента (5 балів), що контролюється протягом тижня контролю самостійної роботи (КСР).</p>
Підсумковий контроль	<p>Форма підсумкового контролю – залік. Форма здачі – комбінована. Здобувачеві пропонується білет із трьох завдань – двох теоретичних (30 балів) і одного практичного (20 балів). Максимальна кількість балів за залік – 50 балів.</p> <p>Студент, який не набрав 25 балів за відомістю №1, користується правом перескладання заліку за відомістю №2.</p>
8. Політика навчальної дисципліни	
<p>Студент повинен добросовісно готуватися до усіх видів поточного та підсумкового контролю, дотримуватися правил академічної доброчесності.</p> <p><u>Академічна доброчесність:</u></p> <p>Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування, виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування відповідно до Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та Процедури забезпечення дотримання академічної доброчесності.</p>	

Відвідування занять:

При виставленні рейтингового підсумкового балу обов'язково враховується присутність студента на заняттях (у тому числі на лекційних), пропуски та спізнення без поважної причини, що передбачено [Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#). Студенти мають можливість відпрацювати заняття, які було пропущено з поважних причин, а також отримати роз'яснення питань, з якими виникли труднощі у процесі підготовки до семінарських занять і письмових робіт, на консультаціях викладача.

Навчання за індивідуальним графіком:

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим проходженням усіх тестувань в системі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua та виконанням усіх завдань відповідно до індивідуального графіку навчання, складеного та погодженого з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються [Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Перезарахування освітніх компонент:

Процедуру перезарахування унормовано [Положенням про порядок визнання результатів навчання та ліквідації академічної різниці](#) та [Положенням про академічну мобільність учасників освітнього процесу Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника](#)

Неформальна освіта:

Порядок перезарахування результатів неформальної освіти в межах курсу (наприклад, результати проходження курсів з лінгвістики на платформах Coursera, Udeму, наявність сертифікатів, котрі підтверджують проходження відповідних професійних курсів / тренінгів, тощо) регламентується [Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника](#).

Повторне вивчення дисципліни:

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до [Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін \(кредитів ECTS\) в умовах ECTS](#) або відраховується з навчального закладу.

Наприкінці курсу студенти мають можливість надати відгуки та пропозиції щодо якості викладання дисципліни на сайті <https://d-learn.pnu.edu.ua>.

9. Рекомендована література

Основна:

1. Кияк Т.Р., Огуй О.Д., Науменко А.М. Теорія та практика перекладу (німецька мова). Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – Вінниця: Нова книга, 2006. – 592 с.
2. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: Das Problem der nationalen Varietäten. —Berlin / New York: de Gruyter. —1995. - 575 S.
3. Coseriu E. Geschichte der Sprachphilosophie. Von den Anfängen bis Rousseau. – Tübingen: Francke, 2003.
4. Die viersprachige Schweiz // Hrsg. von Hans Bickel u. Robert Schlapfer.- 2., neubearb. Aufl.- Aarau; Frankfurt a.M.; Salzburg:Sauerlander,2000.- 319 S.
5. Dobrovolskij D., Piirainen E. Figurative Language: Cross-cultural and Cross-linguistic Perspectives. – Amsterdam: Elsevier, 2005. – 452p.
6. Dobrovolskij D., Piirainen E. Symbole in Sprache und Kultur: Studien zur Phraseologie aus kultursemiotischer Perspektive. – Unveränderte Neuauflage der Ausgabe von 1997 (Studien zur Phraseologie und Parömiologie. 8). – Bochum: Brockmeyer. – 2002. – 488 S.
7. Oguy O. D. Lexikologie der deutschen Sprache / O. D. Oguy. – Winnytsya: Nowa Knyha, 2003. – 416 S.
8. Piirainen E. Widespread Idioms in Europe and Beyond. Toward a Lexicon of Common Figurative Units / E. Piirainen. – International Folkloristics. – Vol. 5. – New York / Washington / Baltimore / Bern / Frankfurt / Berlin / Brussels / Vienna / Oxford: Peter Lang, 2012. – 602p.
9. Whorf B. L. (1997) Sprache – Denken – Wirklichkeit. Beiträge zur Metalinguistik und Sprachphilosophie. – Reinbeck bei Hamburg: Rowolt.
10. Zozmann H. Zitatenschatz der Weltliteratur: Leipzig: Hesse und Weder Verlag, 1942. — 950 S.- Nachdruck. – Köln: Anaconda Verlag, 2005. – 864 S.

Додаткова:

1. Остапович О.Я. Ідіоматичність мови і мовлення як лінгвокогнітивна універсалія / Остапович О.Я. // „Мова і культура”. – Том 2 (138). – Випуск 13. - Київ, 2010. – С. 146-157.
2. О. Остапович. “Фразеологічні концепти” і “Фразеологічна мовна картина світу”, Когнітивна парадигма осмислення ідіоматики у слов’янських та германських лінгвокультурах // “Семантика мови і тексту”. Матеріали ХІ міжнародної науково-практичної конференції. - Івано-Франківськ, 2012. - С. 456-461.
3. Остапович О.Я. Культурна специфіка німецької фразеології. Емпірична реальність чи публіцистична фікція? // Типологія мовних значень у діахронічному та зіставному аспектах. Збірник наукових праць. - Випуск 25. - Донецьк, 2012. - С. 123-138.
4. Остапович О.Я. Пейоративне і мейоративне у етнокультурних стереотипах ідіоматики // Східнослов’янська філологія: збірник наукових праць / Горлівський державний педінститут іноземних мов. - Випуск 22. - Мовознавство. - Горлівка, 2012. - С. 152-160.
5. Остапович О.Я. Національно-культурна специфіка німецької ідіоматики. “Вічна” тема – від есеїстики до наукового осмислення // Німецька фразеологія в Україні (до 80-річчя з дня народження В. І. Гаврися): колективна монографія) / Відп. Редактор М. В. Гамзюк. – К: Вид. Центр КНЛУ, 2012. – 213с. – С. 111-131.
6. Остапович О.Я. Народна етимологія у семантиці фразеологічних одиниць з когнітивного погляду // Сучасні проблеми германістики в Україні. Матеріали

- Міжнародної наукової конференції. - Дрогобич: Сурма, 2008. – С. 167-170.
7. Остапович О.Я. “Homo ludens” у фразеології: від антиприслів’їв та веллеризмів до гендерних рестрикцій // Науковий вісник Таврійського національного університету ім. В.І. Вернадського. Філологія. Соціальні комунікації. – Т. 25 (64). - № 3 (2). - Сімферополь. - 2012. – С. 60-68.
8. Clyne M. Pluricentric Languages. —Berlin / New York. - 1992. - 652 P.
9. Ostapovych O. Kontrastive krosskulturelle Analyse von mentalen Konzepten in kognitiver Phraseologie unverwandter Sprachen / Ostapovych O. // Phraseology in Motion I- Methoden und Kritik. Akten der Internationalen Tagung zur Phraseologie). - Basel, 2004. – Phraseologie und Parömiologie. - Bd. 19. – Schneider Verlag Hohengehren. – Baltmannsweiler, 2006. – S. 145-154.
10. Rash F. Die deutsche Sprache in der Schweiz. - Bern: Peter Lang, 2002. – 294 S.
11. Werlen I. (2002) Sprachliche Relativität. – Tübingen / Basel: Francke.

Інформаційні ресурси:

1. <https://wortschatz.uni-leipzig.de/de>
2. <https://woerterbuchnetz.de/>
3. www.duden.de/

Викладач _____ **Олег ОСТАПОВИЧ**